

potnika, da človek sam ne vé, kam bi najprvo pogledal. Gore, homci, ravnine, potoki, reke, gradovi, razvaline, cerkve, vesi, in mesta ležijo pred nogami gledavca, ki nemore vsega pregledati, in ako bi dan za dnevom gledal, bi še vendar kaj našel, kar bi za-nj znamenito bilo. Kamor se človek oberne, povsod najde dosti lepega, da misli, narava je nalaš ta kraj s toliko mnogoverstnimi posebnostmi nagomadila.

Ker iz bližnje Slatine ali Kisle Vode -- kakor jo nekteri zovejo -- vsako leto velika množica gospode na to goro pride, ktera se nad rajsko lepoto te okolice raduje, je pred nekoliko leti gosp. dr. Fröhlich lep in prijeten pot do nje verha napravil. Hvaležni so mu zato vsi prijetli mile narave.

Narbolj čudno je pa to, da ima ta gora na vsaki strani drugo podobo. Tako ima n. pr. proti zapadu podobo „obeliska“, proti izhodu podobo „ojstrega zoba“, proti jugu podobo „visoke stene“, na severni strani pa ima tri verhe, kakor Triglav na Krajskem.

Pripoveduje se, da ob časih, ko so še Rimljani v teh krajih gospodarili, je stal na verhu te gore pagansk tempel, posvečen solčnemu bogu. Je li ta pravlica resnična ali ne, se ne vé nič gotovega, pa nemogoče ni, akoravno sedaj od njega ni duha ne sluha. — Gotovo pa je, da je nekaj cerkvice stala na tem verhu. Ko je namreč prebivavcom tega kraja luč sv. kersanske vere zasijala, so pobožni kristjani najrajši na visokih gorah hiše božje stavili, kamor so moliti hodili. Mislili so namreč, čem više tem bliže so Bogu in nebesom. Berž so spoznali, da bi lepo bilo, ako bi na ti gori cerkev sozidati mogli. Pa to je bilo zaveljo tolike višine zelo težko delo, kterege se podstopiti nihče upal ni. Prebivavci ondašnje okolice pripovedujejo sledeče o ti cerkvi:

Neki slavoželjin bogatin, ki je celo svoje bogastvo po krivičnih potih pridobil, vidivši veliko skerb kristjanov, jim je hotel pokazati, koliko da premore, ter je sklenil, na svoje stroške cerkev sozidati. Poseben vzrok tega početja je bilo pa govorjenje ljudi, ki so rekli, da v celi deželi ni tako bogatega človeka, ki bi na ti višini cerkev sozidati mogel. Mislil si je: „dnarjev imam ko vrag toče, nič mi ne dé, ako enmalo svoje polne kište spraznem; bodem vendar s tem ljudem jezike zavezal.“ — Kar je mislil, je tudi storil. Ker je imel dosti dnarjev, je tudi delavcov dobil, in čez malo časa je zala cerkvice na verhu gore stala, ktera je sv. Donatu posvečena bila. Od ondot je ime gore, ktera se še dandanašnji imenuje „Dončka gora“. Ljudje pa, ki so moža poznali, ki je dal cerkvico zidati, in so vedili, da ga ni pobožnost, ampak gola oholost k temu početju pri gnala, so zamišljeno proti cerkvici pogledavali, in mislili: „Težko bo ta cerkvice dolgo stala!“

Čez nekoliko let je tisti častilakomni bogatinec umerl, ki je cerkvico sv. Donata sozidal.

Bil je krasen poleten večer, ko so ga pokopavali. Solnce, kakor rumenljiva nevesta na dan svatbine se je spuščalo na počitek, ter je kakor pri slovesu na cerkvico sv. Donata in nje okolico svoje prijetne žarke sijalo. Na milijone mušic se je v večernem vetriču igralo, pod gostim bezgom je slavček svojo večerno pesem prepeval, in z visokih lin cerkvice na bregu se je prijetno zvonjenje daleč okrog razlegalo in je pobožnega kmetiča k večerni molitvi vabilo. — Bil je res krasen poletinsk večer! (Kon. sl.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane. 3. Ljubljanska nižja realka. Ker je „Novičar“ sestavka letošnjega letnika po spodobnosti pretresel, opustimo tu, kaj več o njima govoriti. Ker se nam pa gosp. Peter nelov sestavek o realki prevažen zdí, bomo o njem, berž ko bo mogoče, kaj več govorili. Ljubljansko nižjo realko je obiskovalo letos 170 učencov (v 1. razredu 87, v 2. 57, v 3. pa 26). Po maternim jeziku jih je bilo med njimi: Slovincov 117, Horvatov 4, Čehov 1,

Nemcov 35, Italianov 13; po veri so bili vsi katoličani, razun 2, kterih eden je bil evangeljske, eden pa greške neredinjene vére. — Učnikov je imela realka in sicer z vodjem vred 8, (5 rednih, 1 suplenta in 2 neredna). Predmetov uka je bilo 13. Učilo se je v nemškem jeziku. Slovenščine, ktero je en učenik v vseh tréh razredih učil, se mora v realki po postavi slednji učenec učiti, kteri jo govori; teh je bilo konec léta 117; italijansčine pa se mora učiti, kterege starši določno izrečejo, da se je bo učil; bilo jih je 89. — Šolnina, ktere je za leto neoprostnim učencom v letu 8 fl. plačati, je vergla to leto 1056 fl., ktere polovica je šla v deželni šolski zalog, druga polovica pa z vpisninami vred (162 fl.) v mestni zalog té realke. V mestni zalog je prišlo letos 690 fl., in v vsih petih létih te šole 3547 fl. 17³/₄ kr. Za te dnarje je bilo s 2776 fl. kupljenih obligacij, ktere veljajo po imenovanem vrednosti 3240 fl. Za ostalih 770 fl. 17³/₄ kr. se bodo brez odloga še druge obligacije kupile. Pomočke za uk dajejo mnoge prejšnje nabirke, kakor tudi na novo kupljeni in podarjeni predmeti. Po tem takem ima realka v tej zadevi mnogo lastnih pomočkov za uk, med temi pa vendar ne več kakor toliko, kolikor jih je najbolj treba. Daril ji to leto ni veliko došlo. Učenci so sami v pomnoženje realne biblioteke, ktera je v petih letih nabrala 400 vezkov, pripomogli 54 fl. 24 kr. Razun téh so še pomočki za uk: c. k. biblioteka, deželni muzeum in pa c. k. botaniški vert. — Kar napredovanje učencov utiče, razkazuje letnik v vseh tréh razredih konec leta 27 taci, ki so se prav dobro, 93 taci, ki so se dobro, 21 taci, ki so se slabo obnašali, in 2, ki sta se prav slabo obnesla. — Kakor vsako leto, naznanuje tudi letošnji letnik spisek reči, kterih vsak učenec te realke razun zapovedanih bukev potrebuje, in pové natanko, koliko posamne bukve, kakor tudi sicer potrebne reči veljajo. To je prav, da ne more nihče prekaniti, pa tudi ne prekanjen biti.

Novičar iz raznih krajev.

Presvitli Cesar so 23. dan t. m. spet nastopili potovanja po Ogerskem in ta dan v Požun (Pressburg) prišli, svečano sprejeti. Kardinal in škof-pervak Scitovski je ob prihodu Cesarja pozdravil v ogerskem jeziku, na kateri odgovor so tudi Cesar ogersko odgovorili takole: „Hódolatukat kegyelmesen fogadom, és valamint összes birodalmom népeinek, ugy a magyarnak is jóvoltát mindig szivemen hordom.“ (Milostno sprejemem Vaš poklon, in kakor mi je blagor vseh narodov svojega cesarstva pri sercu, tako mi je vedno tudi blagor ogerskega naroda). — 26. avgusta so se podali na poti naprej. — Sliši se, da se železnica dunajsko-teržaška ne bo prodala kakor se je mislilo, ampak da ostane cesarska. — Za patrijarha beneškega je nek škof in partibus in sedaj v službi pri papeževi vladi v Rimu gosp. Silvestri, rojen v Vidmu, izvoljen. — V 5 vaséh Freškega kantona na Erdeljskem (Siebenbürgen) se je perve dni tega mesca začela tista grozna bolezen, ki se žitna božjast (Kriebelkrankheit) imenuje; izperva se začne neko gomazenje po udih, potem bolečine in nazadnje strašen kerč in božjast celó v očéh, ustnicah itd. Izvira ta bolezen iz povžite režene moke, kjer je z režjo vred veliko tistih znanih klasnih rožičkov (Mutterkorn) zmletih bilo. — „Moniteur“ piše: Turška vlada je poslala kaimakamu moldavskega povelje, naj prekliče prejšnje volitve in pregleda imenik voljivcov, da se bo v 15 dnéh vnovič volilo. Iz tega je tedaj očitno, da se je sultan udal vsemu, kar se je od njega terjalo, in da jo celó svoje lastno delo zaverigel. Samostojnost taka ne stoji na terdnih nogah, kar že dolgo ni nobena skrivnost več.

Popravek. V poslednjih Novicah str. 271 mora v Cirilici namesti v, V stati y, Y.